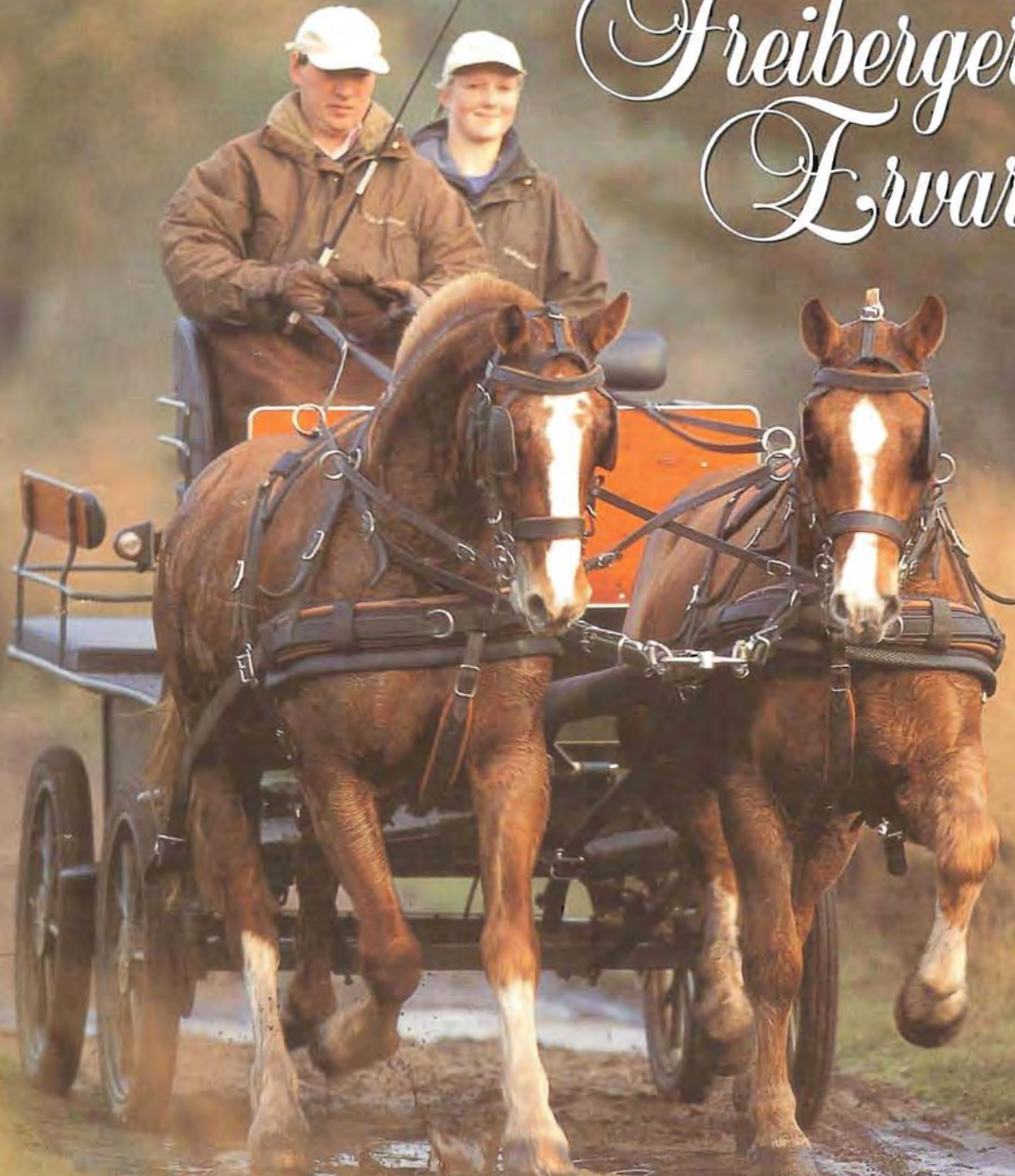

MENSPORT

MAGAZINE VOOR LIEFHEBBERS VAN HET AANGESPANNEN RIJDEN

Freiberger Ervaringen

november 2000, 16e jaar nr.8
f 7,95 BEF 150

PAARD & KOETS WAT IS NIEUW OP MENGEBIED!
INTERVIEW **MARK WEUSTHOF OPENHARTIG**
CHIPPEN SOAP-STORY
HET RESPECT VAN **WARD DE NEYS**

De geschoren manen zijn het visitekaartje van de Freiberger.

RAS • TWEETALIGE KOEL

Freiberger

In navolging van de razend populaire Tinker is nu een 'nieuw menpaard' bezig de harten van Nederlandse en Belgische liefhebbers van het aangespannen rijden te veroveren. Het is de Zwitserse Freiberger, ook wel 'Friby' genoemd. Hoe is het de Friby in de Lage Landen vergaan, sinds Jan Maiburg er in MenSport no. 6 van oktober 1995 uitgebreid aandacht aan besteedde?

Constructeur en trouwe MenSportlezer Wiel Prevoo uit het Limburgse Scheulder heeft er op dit moment 'twee-en-een-half': de drachtige merrie Oceane en haar halfzus Pervenche. Op de vraag hoe de Freibergers Prevoo bevallen, volgt een lofzang van minstens een half uur, die we hieronder verkort weergeven. „Vorig najaar was ik op zoek naar een mooi tweespannetje. Ik had ervaring met KWPN-paarden, Hackney's en Friezen; nu moest het iets anders worden. Bij het doorbladeren van een stapel oude MenSporten stuitte ik op het artikel van Jan Maiburg over de Freiberger. Toen we in februari op vakantie waren in Zwitserland - ook geen toeval, natuurlijk - heb ik een fokker bezocht. Zijn materiaal stond me niet aan, waarna ik besloot het hengsteninstituut in Avenches te bezoeken. Daar trof ik het neusje van de zalm, zo'n 60 hengsten, allemaal even braaf. Ik heb er de hele middag rondgelopen en kwam in contact met de directeur, die me het adres gaf van een fami-

Ervaringen

lie in de Jura, die in Freibergers bemiddelde en ze zelf ook fokte. Eenmaal bij de familie Froidevaux gearriveerd, zag ik meteen twee driejarige merries die me wel bevielen, maar kopen? Nee, dat mocht nog niet. Als bemiddelaar was Froidevaux verplicht eerst een rondrit met ons te maken langs de fokkers waarvoor ze bemiddelden. Ik had mijn zinnen echter op die merries gezet en aan het eind van de dag mocht ik er een optie op nemen." Terug in Nederland had Prevoo binnen een week zijn besluit genomen: kopen! Maar ... als hij de merries in april wilde halen, moest alles in orde zijn, van de exportpapieren tot en met de gezondheidsverklaring. De merries moesten zadel- en verkeersmak zijn, beslagen en in enkel- en dubbelspan kunnen lopen. „De fokker stemde maar al te graag toe. Vergeet niet dat de Zwitsers zowel voor het fokken als

voor het exporteren een premie van de regering krijgen. Zo verzekert deze zich ervan dat het ras blijft voortbestaan. In april toog ik met de voorzitter van onze rijvereniging en een zwager naar Zwitserland. Daar hebben we de paarden zelf in enkel- en dubbelspan gereden, in het verkeer, onder de man ... Alles ging perfect. De dag daarop vertrokken we met de paarden naar Nederland. Eenmaal thuis bleek Oceane drachtig te zijn van de jaarling hengst die bij haar in de weide had gelopen toen ze hengstig was." Wiel Prevoo's ervaringen tot nu toe met de Freibergers? „Ik kan ze in m'n eentje inspannen, er drie uur alleen mee rijden en weer alleen uitspannen. Ook het tandemrijden ging vanaf de eerste keer zonder problemen. Toen ik ze anderhalve maand had, heb ik tijdens een uitzonderlijk winderige dag twee-

en-een-half-uur met ze gereden. Onder een brullende wind en vallende takken bleven ze rustig doorstappen. Later hoorde ik dat het de zwaarste storm van de eeuw was geweest!"

FRANCHES MONTAGNES. „Als je er vóór staat, denk je: daar zit toch helemaal niets van een trekpaard in? Sta je erachter dan denk je: tòch wel!" zegt Huub Brouwers, net als Wiel Prevoo de trotse eigenaar van twee driejarige Freibergers: Fleole en Nakita. Huub woont in Cadier en Keer, nabij Maastricht, waar hij een bedrijf in sauna's en zonnehemels runt. „Om in de ontspanning te zitten, moet je zelf niet al te gespannen zijn", weet Huub. „Mijn ontspanning heb ik altijd bij de paarden gevonden. De laatste tijd ben ik behoorlijk actief in de mensport. Dat komt door mijn

Bij Bob van Asselt worden de Freibergers beleerd.

Rasstandaard

De Freiburger is het enige echte Zwitserse paard. Het wordt gefokt op de hoogvlakte van de Jura, in het noordwesten van Zwitserland.

Hoogte: tussen de 1.50 en 1.60 m

Gewicht: tussen de 550 en 650 kg

Lichaam: compact en krachtig van bouw, goede benen en hoeven. De rug is kort en krachtig, de achterhand is rond en flink gespierd, het kruis lang en licht hellend. De hals is stevig en goed gespierd, het hoofd kort, breed en droog.

Kleur: overwegend bruin en vos

Karakter: prettig in de omgang, werklustig, evenwichtig dus niet snel 'gek' te krijgen. Veelzijdig inzetbaar als rijpaard, menpaard en werkpaard

Andere eigenschappen: vruchtbaar, robuust, vroegrijp, sober. Een Freiburger neemt genoeg met 2 kg onderhoudsbrok per dag.

Kortgeschoren manen

Op hun derde ondergaan alle Freiburger merries en ruïnen een zogenaamde 'veldtest', te vergelijken met onze IBOP. De manen worden daartoe kort geschoren, zodat iedere Freiburger er qua toilet eender uitziet. Hierna is het aan de eigenaar om te bepalen of hij de manen kort houdt of weer laat aangroeien. De veldtest bestaat uit een rijproef, een menproef, een exterieur- beweging- en karaktertest. Deze leveren een cijfertotaal op dat van belang blijft voor de rest van het leven van de Freiburger, die overigens met gemak de twintig haalt. Het vergaarde puntenaantal is natuurlijk maar een momentopname. Toch duiken bij eventuele verkopen die cijfers telkens weer op. Paarden met een laag puntenaantal gaan vaak linea recta naar de slacht. De eigenaren kunnen er te weinig geld voor maken. Noot van de redactie: er hebben ons berichten bereikt dat men in Duitsland aan 'goedkope Freiburgers' zou kunnen komen. Daar hoeft op zich niets mis mee te zijn, maar wees gewaarschuwd: niet zelden gaat het om afgekeurde Freiburgers die voor de slacht bestemd waren en via een achterdeurtje weer in de handel terecht zijn gekomen. Laat een uit Duitsland afkomstige Freiburger keuren, want er kan 'iets' mee zijn.

Dekstation

Het 'episch centrum' van de Freiburgerfokkerij bevindt zich sinds jaar en dag in Avenches, waar het nationale hengstenstation is ondergebracht. Momenteel wordt het gerenoveerd cq uitgebreid met hotel-accommodatie, want de Zwitserse regering heeft er veel voor over om de Freiburger optimaal te kunnen promoten. Circa 60 Freiburger dekhengsten staan er op stal. Op het terrein worden ook de vele keuringen en kampioenschappen georganiseerd. Ook doorlopen de driejarige hengsten er hun 40 dagen test. Het afsluitende examen is in maart. De selectie is streng. Op de examendag worden de hengsten twee aan twee aan de examencommissie voorgeleid. Ze moeten draven, galopperen, springen en worden tevens blootgesteld aan gekleurde obstakels en geluiden, om te testen hoe 'koel' ze in het hoofd zijn. Ook wordt er van ruiter gewisseld en is er een menproef in stap en draf.

RAS • TWEETALIGE KOELE ZWITSER VEROVERT HAR

70-jarige moeder. Die zei op een gegeven ogenblik: jij bent altijd maar met die paarden in de weer. Ik zie je zo weinig. Span er een wagen achter, dan kan ik ook eens mee! Maar ja, met een KWPN-ner is het niet altijd even ontspannen rijden. Ze doen nog wel eens moeilijk. In Frankrijk zag ik tijdens een tocht een span dat zich voorbeeldig gedroeg, dus ik naar de menner toe, een Fransman. Hij vertelde me dat het Franche Montagnes waren en dat ik ze het best in Zwitserland kon kopen. Ik zoeke op het internet en niks vinden, totdat het muntje viel. Die tweetalige Zwitsers hebben natuurlijk ook twee namen voor één en hetzelfde paard: Franches Montagnes en Freiburgers! Samen met Wiel Prevo ben ik afgelopen Pinksteren naar Zwitserland getogen om paarden te kopen bij een betrouwbare fokker. Natuurlijk zijn ze niet goedkoop, maar in verhouding tot de tijd die je zoet bent met het zoeken naar een goed tweespan hier in Nederland valt het eigenlijk nog wel mee en ze zijn het dubbel en dwars waard, die Freiburgers. Welgemoed trekken ze me door het Limburgse heuvellandschap. Ik rijd ze zonder oogkleppen. Schrikken ze ergens van dan gaan ze hooguit een stapje opzij. Dat is alles. Een trekker of een voorbijrazende trein, het doet ze allemaal niets en een uithoudingsvermogen dat ze hebben! Onder de man idem dito. In de toekomst wil ik er aangespannen tochten mee gaan rijden door het Voerdal. Lekker bij een cafeetje stoppen ... Dat kan, ze blijven rustig staan. Nadelen heeft dit ras niet, of het moet juist het gemak zijn waarmee ze

zich door ons voor een karretje laten spannen. Ik voel bij mezelf al de neiging opkomen er wedstrijden mee te gaan rijden, maar daarmee zou ik mijn eigen doelstelling (rust en ontspanning) omver kegelen. Bovendien zou ik de paarden er geen plezier mee doen! Het zijn oersterke recreatiepaarden maar zeker geen top-sporters!"

EXCLUSIEVE BOETIEK. Yvon Niemeijer uit Doorn, rij-instructrice van beroep, ziet zichzelf als ambassadrice van de Freiburger. „Ik bied mensen die de Franse of Duitse taal niet machtig zijn of simpelweg geen tijd hebben om naar Zwitserland af te reizen, de mogelijkheid om via mij een Freiburger te kopen.“ Zelf heeft ze een 8-jarige ruïne, Limbo. „Mijn vriend William maakte me in 1997 attent op een artikel in het blad Bit. Daarin werd de Freiburger gepropageerd als een braaf paard met allure. 'het is hó en ze staan stil', stond er. Daarnaast zou je veel minder werk met poetsen en voeren hebben! Dat leek William wel wat! Hij was enthousiast geraakt voor de mensport, had een mencursus bij Bob van Asselt gevolgd, maar was van huis uit geen echte paardenman. Bovendien slorpte zijn werk veel van zijn tijd op. Een niet al te 'ingewikkeld' paard zou dus een uitkomst zijn. „Is dat ook niet iets voor jou, een paard dat op een brommer lijkt? Starten en wegwezen!“ voerde hij aan. Veel overredingskracht hoefde hij niet in de strijd te gooien, want ik speelde al enige tijd met de gedachte om het lesgeven eraan te geven en iets anders te gaan doen. Om een lang verhaal kort te maken, wij vertrokken in 1998 naar de hengstenkeuring in Avenches om Freiburgers te bekijken.

Yvon Niemeijer rijdt haar Freiburger 'Limbo' onder de man. Haar vriend William spannt hem voor de wagen.

Monique Zeldenrust kan 'lezen en schrijven' met deze Freiburger.

Prachtig vonden we ze. Dat stoere lijf, die stevige benen en dat driehoekige hoofd met die levendige ogen. Via een advertentie in het blad Tierwelt zijn we aan Limbo gekomen. Met zijn 1.64 m is hij voor een Freiburger wel aan de grote kant, maar omdat ik hem onder de man rijd, vind ik dat wel zo mooi. William rost ermee door de bossen en ook het menen gaat probleemloos. Tegelijkertijd met Limbo kochten we bij een Zwitserse handelaar de 3-jarige ruïn Hektor, ook flink aan de maat: 1.65 m. Ik heb hem zelf beleerd en daarna overgedragen aan Bob van Asselt. Limbo heb ik gehouden, die is niet te koop." Welke rol speelt Bob van Asselt in het hele verhaal? Yvon onthult haar 'plan de campagne'. „Mijn levensmotto is: als je iets doet, moet je het goed doen. Sommige mensen kopen hun kleding bij een 'textielgrootgrutter', anderen bij een exclusieve boetiek, waar ze op kwaliteit en extra service mogen rekenen. Ik wil graag die exclusieve boetiek zijn! Dat houdt in dat ik persoonlijk naar Zwitserland afreis om de beste fokkers te (be)zoeken. Ik zie de paarden met eigen ogen en laat ze ter plekke keuren, als de verkoper dat al niet gedaan heeft, want eenmaal in Nederland laat ik ze nog een keer keuren en met de verkoper spreek ik af dat hij het paard terughaaft, als het hier wordt afgekeurd. Daarmee ben je er echter nog niet. Je koopt natuurlijk een jonge, relatief voordelige Freiburger, zo van de Alpenweide, zadelmak en gekeurd, maar verder nog zo groen als gras. Eenmaal hier neemt Bob het dier drie maanden in pension en leidt het op tot all-round recreatiepaard. Afhankelijk van de leeftijd en de graad van africhting kan men bij

ons straks een Freiburger kopen vanaf f 8.500,- tot f 20.000,-, waarbij het importtraject -de Zwitserse Frank staat hoog!- en de opleiding de hoogste kostenposten zijn. Wat dat laatste betreft: je krijgt een paard waar je meteen mee aan de slag kunt!" Van zelf fokken ziet Yvon voorlopig af. Yvon: „Dat laten we aan de Zwitsers over en daar zijn goede redenen voor. In Zwitserland kunnen de paarden zo natuurlijk mogelijk opgroeien, in een goede, schone, lichte stal met voldoende uitloop, cq weidegang. Vooral veel weidegang. Als je de groepen merries, soms zelfs een stuk of zestig, met hun veulens vredig op de bergweiden ziet grazen, denk je: Ja, zo hoort het. Zo krijg je dieren die sociaal goed in elkaar zitten. In de winter wordt zowel door fokkers als door opfokkers vaak gebruik gemaakt van groepshuisvesting in loopstallen."

LOMPEKIKEN. Wat is de reden dat ook Bob van Asselt zich sterk maakt voor de Freiburger? Verschillende Freiburger ruïnen staan er inmiddels op stal bij de ondernemende men-instructeur uit Kootwijkerbroek. Is van Asselt zijn Tinkers nu al ontrouw? „Beslist niet! Tinkers zijn ideale menpaarden. Het is alleen een feit dat lang niet iedere mensporter gecharmeerd is van die kakelbonte paarden met hun 'nonchalante hoofden' en behang. Sommige willen iets sjiekers voor de wagen, maar dan met de brave inborst van een Tinker en de Freiburger voldoet aan dat criterium. Dat 'ho en ze staan stil' verhaal klopt overigens niet helemaal. Freibergers zijn bergpaarden en een van de kenmerken daarvan is dat ze veel eigen initiatief tonen. Als ik

Volgens Zwitsers gebruik

De Freiburger is van boerenkomst en geldt als een van de laatste lichte koudbloedtypes. Generaties lang bewezen zijn voorouders, kleine Zwitserse trekpaarden, goede diensten op de vele bergboerderijen. Om het gedrongen dier te vergroten en te veredelen is het vanaf 1800 met verschillende paarden gekruist: Hackney, Engels volbloed, Arabier, Ardenner, Breton en zelfs Shire, maar de resultaten waren aanvankelijk niet om over naar huis te schrijven. Eind 1800 'ontdekte' men de Anglo-Normandische hengsten. Deze bleken een goede combinatie te vormen met de kleinere en zwaardere trekpaardtypes uit de bergen. Begin 1900 ontstonden er twee fokrichtingen: het lichtere, warmbloedachtige type en het zwaardere trekpaardtype. Deze splitsing was het begin van de huidige Freiburgerfokkerij. Als stamvaders van het ras worden de Anglo-Normandische hengsten Vaillant, Imprévu en later Uran beschouwd. Vanaf 1970 is binnen de fokkerij de nadruk steeds meer op de Freiburger als recreatiepaard komen te liggen. Het huidige type is een uitstekend rij- en menpaard dat ook tot sportieve prestaties in staat is maar daarnaast nog steeds inzetbaar in de landbouw. Het Zwitserse leger maakte tot 1965 op grote schaal gebruik van Freibergers. Ook nu nog zijn er circa 3000 in dienst. Paarden die eigendom zijn (geweest) van het leger zijn te herkennen aan een gebrandmerkt nummer op de hals. Freiburgerbezitters die om welke reden dan ook een poosje weinig tijd kunnen besteden aan hun paard of er even geen ruimte voor hebben, kunnen het voor een bepaalde tijd 'verhuren' aan het leger. Daaraan is wel een voorwaarde verbonden: het paard moet, net als iedere Zwitser, een aantal weken per jaar 'op herhaling'. Daarmee verzekert het leger zich van een voorraad altijd inzetbare 'strijdkrachten' en de eigenaren krijgen er een goed verzorgd en onberispelijk getraind paard voor terug! Tegenwoordig worden in Zwitserland regelmatig Freiburgerdagen georganiseerd, zoals een combinatiedag met dressuur- en behendigheidspoeven. Ook op volksfeesten kan men de Freiburger regelmatig in al zijn facetten bewonderen. Enkele disciplines die aan bod komen: gymkana (behendigheidsspelletjes), slalomrace, ringsteken, cavalettibaar, poort openen en sluiten, etc. Noot: ook in Zwitserland duiken er steeds meer (lichtergebouwde) Freibergers op in de Westersport. Iets heel bijzonder is de skeelerace. Hierbij worden jongelui op skeelers in volle galop over een baan met schuin oplopende hindernissen getrokken waar zowel paard als skeeler overheen moeten. Andere veel voorkomende onderdelen zijn: boomstamtrekken, kegeltjestrekproef (het trekken van een boomstam in een parcours van kegels met balletjes), wagenrennen op z'n 'Ben Hurs', waarbij vier Freibergers naast elkaar over een baan galopperen, dressuurshows, springwedstrijden en een grote parade.

RAS • TWEETALIGE KOELE ZWITSER VEROVERT HARTEN LAAGLANDERS

Ruud Walther bracht zijn authentieke aanspanning met Freibergers twee jaar geleden nog uit bij de Kasteeltocht Doorn. (foto: Marion Keijzer)

ze halverweg een rit stil laat staan, gedragen ze zich (nu nog) als jonge lomperikken, in afwachting van de voortzetting van de rit." Menig bezoeker van het mencomplex heeft bij het zien van de Freibergers-in-opleiding al verwonderd uitgeroepen: „Wat zijn dát nou voor paarden?" De meninstructeur is dan niet te beroerd om tekst en uitleg te geven. Bespeurt hij een geïnteresseerde blik in de ogen van een gast, dan mag deze soms zelf even mennen. De achterliggende gedachte? Zien doet verkopen!" Wat zijn Bob's ervaringen tot nu toe met de Freibergers? „Prima, de jonge ruinen zijn werklustig, degelijk; ze stappen en draven goed en zijn super verkeersmak. Kortom, perfecte menpaarden, die het zowel voor de marathonwagen als voor authentiek gerij uitstekend doen." Ruud Walther, de Belg die zich in het door Yvon Niemeijer genoemde artikel uit Bit zo lovend uitlaat over Freibergers, heeft jarenlang 'elegantiewedstrijden' gereden met zijn Zwitserse paarden. Onlangs heeft hij ze echter verkocht. Toch iemand die de Freibergers niet ziet zitten? Walther: Neen, zo zit het niet! Freibergers zijn fantastische menpaarden, maar nogal duur in de aanschaf. Van mijn drie Freibergers beviel er eentje niet en ik zag op tegen de hoge prijs die ik voor een nieuw reservepaard zou moeten neertellen. Toen ik ze alledrie in één deal kon verkopen, heb ik dat gedaan. Maar op zich zijn ze geweldig hoor en dat ze uitstekend geschikt zijn voor authentiek gerij bewijst Eddy de Meester. Tijdens een CAIT-wed-

strijd, onlangs bij kasteel Nokere, reed Eddy een combinatie met twee Freibergers met licht bruine tuigen voor een gele Dogcart. Een plaatje van een aanspanning en heel verzorgd."

**tekst: Margriet Markerink,
foto's: Arjan Wijstra**

Eddy de Meester met een span Freibergers. In combinatie met mooie lichtbruine tuigen en een fraaie gele dogcart wordt een prachtig plaatje neergezet. (foto: Louis Wellens)

VOOR INFO ZWITSERLAND:

Schweizerisches Pferdezucht-verband,
Kramgasse 58
Postbus 860, CH-3000 BERN
Telefoon: 0041 (0)31 3114342
Fax: 0041 (0)31 3115265

Aanbevolen bemiddelaar/fokker Zwitserland:
Margerite & Pierre André Froidevaux
Le Fatre Cornol
Telefoon: 0041 (0)32 4623310

VOOR INFO NEDERLAND EN BELGIE:

Yvon Niemeijer
Telefoon: 06 55778827
Fax: 0343 420633
E-mail: yniemeijer@hetnet.nl

Bob van Asselt
Telefoon: 0342 443092
Fax: 0342 441492.